

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ ...../.....2018 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията за ученици, обучавани при условията и реда на § 24, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код 581030 „Техник - реставратор“, специалност код 5810301 „Архитектурна реставрация“ от професионално направление код 581 „Архитектура, урбанизъм и геодезия“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

ТАНЯ МИХАЙЛОВА

Заместник-министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА
СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	581	АРХИТЕКТУРА, УРБАНИЗЪМ И ГЕОДЕЗИЯ
Професия	581030	ТЕХНИК РЕСТАВРАТОР
Специалност	5810301	АРХИТЕКТУРНА РЕСТАВРАЦИЯ

Утвърдена със Заповед № .....

София, 2018 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията 581030 „Техник – реставратор“, специалност 5810301 „Архитектурна реставрация“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен на професионална квалификация по изучаваната специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:

- а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
- б. Критерии за оценяване.

2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:

- а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- б. Критерии за оценяване.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
- б. Примерно индивидуално практическо задание.
- в. Протокол за получени задания по практика.
- г. Окончателен протокол.
- д. Карта за оценяване.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

Изпитна тема № 1:

Държавна политика в строителството. Строителен инвестиционен процес. Дейности, свързани с изготвяне, съгласуване и одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж.

План-тезис:

- Основни положения на държавната политика в строителството.
- Строителен инвестиционен процес - структурна схема, фази, етапи, основни участници.
- Нормативни документи за строителството.
- Фази на изработване на инвестиционния проект. Виза за проектиране. Съставни части на работния инвестиционен проект.
- Съгласуване и одобряване на инвестиционния проект - участници, условия и необходими документи. Съгласуване на инвестиционни проекти за недвижими културни ценности
- Издаване на разрешение за строеж - участници, условия и необходими документи.
- Изменение на одобрените инвестиционни проекти по време на строителството.

Примерна приложна задача:

По дадени уедрени цени по видове строително-монтажни работи (СМР) и части за изграждане на двуетажна жилищна сграда и предоставена план-сметка за доплащанията, печалбата и ДДС да се състави стойностна сметка на строежа.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1: Строителен инвестиционен процес. Дейности, свързани с изготвяне, съгласуване и одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж.	Максимален брой точки
1. Познава строителния инвестиционен процес - структура, етапи, фази. Основни участници.	9
2. Правилно описва основните нормативни документи за строителството.	9
3. Познава фазите на изработване на инвестиционния проект. Виза за проектиране. Съставни части на работния инвестиционен проект.	9
4. Познава съгласуване и одобряване на инвестиционния проект - участници, условия и необходими документи, както и съгласуването на инвестиционни проекти за недвижими културни ценности.	9
5. Правилно описва издаване на разрешение за строеж - участници, условия и необходими документи.	9
6. Знае за изменението на одобрените инвестиционни проекти по време на строителството.	9
7. Решава приложната задача - правилно съставя стойностна сметка.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2:

Дейности на техника реставратор, свързани с подготвителните работи на обекта. Откриване на строителната площадка.

План-тезис:

- Процедури по откриване на строителната площадка - цел, участници, условия и действия, протоколи.
- Заверка на заповедната книга - цел, участници, условия, необходими документи.
- Организация на строителната площадка - строителен генерален план, временно строителство, складови стопанства.
- Функции и дейности на техника реставратор по време на подготвителния етап на строителството - видове подготвителни дейности на строителната площадка.
- Видове актове и протоколи, които се изготвят във връзка с откриването на строителната площадка.
- Общи изисквания към строителната площадка за осигуряване здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача:

По даден ситуационен план на строителна площадка за строеж на двуетажна жилищна сграда да се начертае като планировка примерен строителен генерален план, като в обяснителната записка се опише последователността на изработването на строителния генерален план, а в легенда се опише съдържанието му. Да се изброят кои нива на строежа подлежат на заверка и контрол и с кой протокол.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2:</i> Дейности на строителния техник, свързани с подготвителните работи на обекта. Откриване на строителната площадка.	Максимален брой точки
1. Познава процедурите по откриване на строителната площадка - цел, участници, условия и действия, протоколи.	9
2. Правилно описва заверката на заповедната книга - цел, участници, условия, необходими документи.	9
3. Познава организацията на строителната площадка – строителен генерален план, временно строителство, складови стопанства.	9
4. Анализира функциите и дейностите на техника реставратор по време на подготвителния етап на строителството - видове подготвителни дейности на строителната площадка.	9
5. Правилно описва видове актове и протоколи, които се изготвят във връзка с откриването на строителната площадка.	9
6. Знае общите изисквания към строителната площадка за осигуряване здравословни и безопасни условия на труд.	9
7. Решава приложната задача - правилно съставя строителен генерален план.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3:

Дейности на техника - реставратор, свързани с изпълнение на земните работи на обекта.

План-тезис:

- Общи понятия за строителните почви, категории на почвите.
- Подбор на земекопни и земекопно-транспортни машини за изпълнението на земни работи.
- Укрепване на изкопи - широк (масов) и тесен при различни дълбочини.
- Приемане и измерване на изкопни работи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на изкопни работи.
- Обектова документация относно изпълнението и приемането на земните работи - протоколи за регистриране котите на изкопите и приемане на земната основа. В случай на обект, свързан с археология – консултации с наблюдаващ археолог.

Примерна приложна задача:

По зададен чертеж на основи на сграда да се определи: обемът на земните маси при масов изкоп с откоси, изкоп за ивични основи и единични фундаменти.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на земните работи на обекта.	Максимален брой точки
1. Правилно описва строителните почви, категории на почвите.	9
2. Може да направи подбор на земекопни и земекопно-транспортни машини за изпълнението на земни работи.	9
3. Познава укрепването на изкопите при различни дълбочини.	9
4. Правилно описва приемането и измерването на изкопните работи.	9
5. Знае безопасните и здравословни условия на труд при изпълнение на изкопни работи.	9
6. Познава обектова документация относно изпълнението и приемането на земните работи - протоколи за регистриране котите на изкопите и приемане на земната основа.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява земните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на фундаменти, стени и колони на обекта.

План-тезис:

- Материали и технология за изработването на кофражи на основни конструктивни елементи - единичен фундамент, колона, бетонова стена.
- Приемане и измерване на кофражните работи.
- Декофриране.
- Актове и протоколи за започване и завършване на кофражни работи.
- Дейности за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на кофражните работи.
- Техническо нормиране и технически норми. Определяне на техническата норма и нормала на строителния процес. Основни понятия за норми на разход на материали, труд и механизация.

Примерна приложна задача:

По даден кофражен план и указания към него да се изчисли количеството кофраж за реставрирането на единичен фундамент.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на фундаменти, стени и колони на обекта.	Максимален брой точки
1. Познава материалите и технологията за изработването на кофражи на основни конструктивни елементи - единичен фундамент, колона, бетонова стена.	9
2. Правилно описва приемането и измерването на кофражните работи.	9
3. Правилно описва декофрирането.	9
4. Познава актовете и протоколите за започване и завършване на кофражни работи.	9
5. Правилно описва видовете актове и протоколи, които се изготвят във връзка с откриването на строителната площадка.	9
6. Познава техническо нормиране и технически норми. Определяне на техническата норма и нормала на строителния процес. Основни понятия за норми на разход на материали, труд и механизация.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява кофражните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на греди и плочи на обекта.

План-тезис:

- Материали и технология на изработване на кофражи на основните конструктивни елементи - греда с плочогредово сечение.
- Кофражни скелета.
- Приемане и измерване на кофражните работи.
- Актове и протоколи за започване и завършване на кофражните работи.
- Декофриране.
- Дейности за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на кофражните работи.

Примерна приложна задача:

По даден кофражен план (с площ около 50 м²), указания към него и нормативите, дадени в предоставения за ползване справочник, да се състави количествена сметка за изпълнението на кофражните работи на греди и плоча.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 5:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на греди и плочи.	Максимален брой точки
1. Познава материалите и технологията за изработването на кофражи на основни конструктивни елементи - греда с плочогредово сечение.	9
2. Правилно описва кофражните скелета.	9
3. Познава приемане и измерване на кофражните работи.	9
4. Познава актовете и протоколите за започване и завършване на кофражни работи.	9
5. Правилно описва декофрирането.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на кофражните работи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява кофражните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на колони и стълби на обекта.

План-тезис:

- Материали и технология на изработване на кофражи на основните конструктивни елементи – колони и стълби.
- Кофражни скелета.
- Приемане и измерване на кофражните работи.
- Актове и протоколи за започване и завършване на кофражните работи.
- Декофриране.
- Дейности за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на кофражните работи.

Примерна приложна задача:

По даден кофражен план (с площ около 50 м²), указания към него и нормативите, дадени в предоставения за ползване справочник, да се състави количествена сметка за изпълнението на кофражните работи на колони и стълби.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 6:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервацията на колони и стълби.	Максимален брой точки
1. Познава материалите и технологията за изработването на кофражи на основни конструктивни елементи - колони и стълби.	9
2. Правилно описва кофражните скелета.	9
3. Познава приемане и измерване на кофражните работи.	9
4. Познава актовете и протоколите за започване и завършване на кофражни работи.	9
5. Правилно описва декофрирането.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на кофражните работи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява кофражните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7:

Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на армировъчните работи при реставрацията и консервацията на сгради.

План-тезис:

- Видове и класове армировъчни стомани.
- Начини на заготовка и монтаж на армировка.
- Конструктивни изисквания при армиране на основните конструктивни елементи
- еднопосочно армирано поле, кръстосано армирано поле, проста греда.
- Приемане на армировката. Актове и протоколи при започване и завършване на армировъчните работи.
- Дейности за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на армировъчните работи.
- Характеристика на предприемача. Основни типове предприемачи.

Примерна приложна задача:

По даден армировъчен план да се изготви спецификация на необходимата армировка за едно еднопосочно армирано поле, едно кръстосано армирано поле и една проста греда.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на армировъчните работи при реставрацията и консервацията на сгради.	Максимален брой точки
1. Познава видовете и класовете армировъчни стомани.	9
2. Правилно описва начините на заготовка и монтаж на армировка.	9
3. Познава конструктивните изисквания при армиране на основните конструктивни елементи - еднопосочно армирано поле, кръстосано армирано поле, проста греда.	9
4. Познава приемането на армировката, актовете и протоколите при започване и завършване на армировъчните работи.	9
5. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на армировъчните работи.	9
6. Характеризира предприемача и основните типове предприемачи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява армировъчните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8:

Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на бетонови работи при реставрацията и консервацията на сгради.

План-тезис:

- Видове и класове бетони и приложението им.
- Строителни материали за бетон и изискванията към тях.
- Технология на приготвяне, транспортиране, полагане и уплътняване на бетоновата смес. Грижи за бетона след полагането му.
- Приемане и измерване на бетоновите работи. Актове и протоколи за започване и завършване на бетоновите работи.
- Дейности за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на бетонови работи.
- Функции, задължения, права и отговорности, дейности и задачи на техника реставратор в процеса на изпълнението на строежа и воденето на обектната документация.

Примерна приложна задача:

По зададен план основи на гараж с площ около 20 м, разрези и указания към него да се изчисли необходимото количество бетон по класове.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на бетонови работи при реставрацията и консервацията на сгради.	Максимален брой точки
1. Познава видовете и класовете бетони и приложението им.	9
2. Правилно описва строителните материали за бетон и изискванията към тях.	9
3. Познава технологията на приготвяне, транспортиране, полагане и уплътняване на бетоновата смес, грижите за бетона след полагането му.	9
4. Знае приемането и измерването на бетоновите работи, актовете и протоколите за започване и завършване на бетоновите работи.	9
5. Правилно описва дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на бетонови работи.	9
6. Познава функции, задължения, права и отговорности, дейности и задачи на техника реставратор в процеса на изпълнението на строежа и воденето на обектната документация.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява бетоновите работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрирането и консервирането на тухлени зидарии на обекта.

План-тезис:

- Материали, инструменти и пособия за реставрирането и консервирането на тухлени зидарии.
- Правила и технология на реставрирането и консервирането на тухлени зидарии.
- Видове тухлени превръзки и пресичане на стени със или без преминаване, изпълнени с надлъжна или блокова тухлена превръзка.
- Приемане и измерване на тухлени зидарии. Актове и протоколи за започване и завършване на зидарските реставрационни и консервационни работи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на зидарски реставрационни и консервационни работи.
- Организационни методи за изпълнение на строителството: последователен, успореден, смесен - основни положения и диаграми.

Примерна приложна задача:

По зададено архитектурно разпределение, вертикален разрез и указания да се определи количеството на зидария с дебелина една тухла и на зидария с дебелина 1/2 тухла за посочените помещения.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 9:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрирането и консервирането на тухлени зидарии на обекта.	Максимален брой точки
1. Познава видове материали инструменти и пособия за тухлени зидарии.	9
Правилно описва технологията на реставриране и консервиране на тухлените зидарии.	9
3. Познава тухлените превръзки и пресичания.	9
4. Знае приемането и измерването на зидарските работи, актовете и протоколите за започване и завършване на зидарските работи.	9
5. Правилно описва дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на реставрационни и консервационни зидарски работи.	9
6. Познава организационните методи за изпълнение на строителството: последователен, успореден, смесен и техните диаграми.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява зидарските работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10:

Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на тенекеджийски работи при реставрация и консервация на сгради.

План-тезис:

- Видове метални изделия, използвани за тенекеджийски работи.
- Подготвителни работи при реставрация на тенекеджийски работи.
- Изисквания при реставриране на тенекеджийски работи.
- Технология на изпълнение на тенекеджийски работи
- Приемане на тенекеджийски работи. Протоколи за започване и завършване на тенекеджийските работи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на тенекеджийските работи.

Примерна приложна задача:

По зададен архитектурен план на покрив с покривни линии на жилищна сграда с квадратура до 40 м и вертикален разрез на покрива, при условие че покривът се покрива с керемиди тип „Марсилски” върху дъсчена обшивка с наклон до 30° и като се ползват нормативите, дадени в предоставения за ползване справочник, да се определят количеството на покривната покривка и дължината на улуците; да се изготви спецификация на необходимите материали.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 10:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с изпълнение на тенекеджийски работи при реставрация и консервация на сгради.	Максимален брой точки
1. Познава видовете метални изделия	9
2. Правилно описва подготвителните работи при реставрация на тенекеджийски работи.	9
3. Познава изискванията при направа на тенекеджийски работи.	9
4. Правилно описва технологията на изпълнение на тенекеджийски работи	9
5. Познава изчислението на тенекеджийски работи и протоколите за приемането им.	9
6. Познава изискванията за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на тенекеджийски работи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на покривните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11:**Дейности на техника реставратор, свързани с реставрирането и консервирането на дървени покривни конструкции.****План-тезис:**

- Материали за дървени покривни конструкции.
- Дървени покривни конструкции - видове, област на приложение.
- Основни елементи и детайли на стояща и висяща дървена покривна конструкция.
- Покривни покривки при дървени покривни конструкции. Консервация на дървените елементи.
- Приемане и измерване на покривни работи. Актове и протоколи за започване и завършване на покривните работи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на покривни работи.

Примерна приложна задача:

По зададен архитектурен план на покрив с покривни линии на жилищна сграда с квадратура до 40 м и вертикален разрез на покрива, при условие че покривът се покрива с керемиди тип „Марсилски” върху дъсчена обшивка с наклон до 30° и като се ползват нормативите, дадени в предоставения за ползване справочник, да се определи количеството покривна покривка; да се изготви спецификация на необходимите материали.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 11:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрирането и консервирането на дървени покривни конструкции.	Максимален брой точки
1. Познава видовете материали за дървени покривни конструкции.	9
2. Правилно описва дървените покривни конструкции - видове, област на приложение.	9
3. Познава основните елементи и детайли на стояща и висяща дървена покривна конструкция.	9
4. Знае какви са покривните покривки при дървени покривни. Познава консервацията на дървените елементи.	9
5. Правилно описва приемане и измерване на покривни работи, актове и протоколи за започване и завършване на покривните работи.	9
6. Познава изискванията за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на покривни работи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на покривните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията на мазилки.

План-тезис:

- Разтвори и материали за мазилки.
- Видове вътрешни мазилки според състава и технологията на изпълнението им.
- Технология на изпълнение на вътрешни мазилки по стени и тавани.
- Видове външни мазилки според състава и технологията на изпълнението им. Технология на изпълнение на външни мазилки. Реставрацията на архитектурни елементи.
- Приемане и измерване на мазилки. Актове и протоколи за започване и завършване на мазилките.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на мазилки
- Материали за изпълнение на външни топлоизолации по стени. Технология на изпълнението им.

Примерна приложна задача:

По зададено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м, вертикален разрез и указания и като се ползват нормативите от предоставения за ползване справочник да се определи количеството вътрешна мазилка по стени и тавани и да се изчисли количеството на необходимите материали.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 12:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията на мазилки.	Максимален брой точки
1. Познава видовете разтвори и материали за мазилки.	9
2. Правилно описва видове вътрешни мазилки според състава и технологията на изпълнението им и технологията на изпълнение на вътрешни мазилки по стени и тавани.	9
3. Познава видове външни мазилки според състава и технологията на изпълнението им и технология на изпълнение на външните мазилки. Знае правилата за реставрацията на архитектурни елементи.	9
4. Знае как се приемат и измерват на мазилки, актове и протоколи за започване и завършване на мазилките.	9
5. Правилно описва дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на мазилки.	9
6. Познава материалите за изпълнение на външни топлоизолации по стени и технологията на изпълнението им.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на мазаческите работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13:**Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията на шпакловки.****План-тезис:**

- Разтвори и материали за шпакловки.
- Технология на изпълнение на вътрешни шпакловки по стени и тавани.
- Вътрешни шпакловки – видове според състава и технология на изпълнение
- Технология на изпълнение на външни шпакловки.
- Приемане и измерване на шпакловки. Актове и протоколи за започване и завършване на шпакловките.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на шпакловките.

Примерна приложна задача:

По зададено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м, вертикален разрез и указания и като се ползват нормативите от предоставения за ползване справочник да се определи количеството шпакловка по стени и тавани и да се изчисли количеството на необходимите материали.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13: Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията на шпакловки.	Максимален брой точки
1. Познава видовете разтвори и материали за шпакловки.	9
2. Правилно описва технологията на изпълнението на вътрешни шпакловки по стени и тавани.	9
3. Познава видовете вътрешни шпакловки според състава и технологията на изпълнението им.	9
4. Познава видовете материали за изпълнение на външни шпакловки по стени и технологията на изпълнението им.	9
5. Знае как се приемат и измерват шпакловки, актове и протоколи за започване и завършване на шпакловките.	9
6. Правилно описва дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на шпакловки.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на шпакловъчните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14:

Дейности на техника реставратор, свързани с технология на реставрационните работи при бояджийски работи.

План-тезис:

- Видове бояджийски работи според състава.
- Технология на изпълнение на грундиране, шпакловане и боядисване за отделните видове боядисване. Приемане и измерване на бояджийските работи.
- Декоративни покрития. Технология на изпълнение. Приемане и измерване.
- Актове и протоколи за започване и завършване на бояджийски работи.
- Отстраняване на дефекти при бояджийски работи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на бояджийски работи.

Примерна приложна задача:

По зададено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м, вертикален разрез и указания и като се ползват нормативите от предоставения за ползване справочник да се определи количеството на бояджийските работи по стени и тавани.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 14:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с технология на реставрационните работи при бояджийски работи.	Максимален брой точки
1. Познава видовете бояджийски работи според състава.	9
2. Правилно описва технология на изпълнение на грундиране, шпакловане и боядисване за отделните видове боядисване, приемане и измерване на бояджийски работи.	9
3. Познава декоративните покрития, технология на изпълнение, приемане и измерване.	9
4. Познава актовете и протоколите за започване и завършване на бояджийски работи.	9
5. Правилно описва отстраняването на дефекти при бояджийски работи.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на бояджийски работи.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на посочените работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервация на замазки.

План-тезис:

- Разтвори и материали за замазки.
- Технология на изпълнение на замазки.
- Топлоизолации в подовите настилки - материали и изпълнение.
- Приемане и измерване на замазки. Актове и протоколи за започване и завършване на замазки.
- Отстраняване на дефекти. Реставрация на архитектурни елементи.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на замазки.

Примерна приложна задача:

По дадено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м да се определи количеството на подовата замазка и по дадени норми да се изчисли количеството на необходимите строителни материали.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15: Дейности на техника реставратор, свързани с реставрацията и консервация на замазки.	Максимален брой точки
1. Познава разтворите и материалите за замазки.	9
2. Правилно описва технологията на изпълнение на замазки.	9
3. Познава видовете топлоизолации в подовите настилки - материали и изпълнение.	9
4. Знае начинът на приемане и измерване на замазки, актове и протоколи за започване и завършване на замазки.	9
5. Правилно описва отстраняването на дефекти и реставрирането на архитектурни елементи.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на замазки.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на посочените работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16:

Дейности на техника реставратор, свързани с реставрация и консервация на настилки.

План-тезис:

- Материали за настилки.
- Технология на изпълнение на настилки.
- Видове подови настилки - материали и изпълнение.
- Приемане и измерване на настилки. Актове и протоколи за започване и завършване на настилки.
- Отстраняване на дефекти.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на настилки.

Примерна приложна задача:

По дадено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м да се определи количеството на настилната от теракотни плочки с размери 20/30 см и по дадени норми да се изчисли количеството на необходимите строителни материали за баня, WC, мокро помещение, коридор и дневна.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 16:</i> Дейности на техника реставратор, свързани с реставрация и консервация на настилки.	Максимален брой точки
1. Познава материалите за настилки.	9
2. Правилно описва технологията на изпълнение на настилки.	9
3. Познава видовете подови настилки - материали и изпълнение.	9
4. Знае начина на приемане и измерване на настилки, актове и протоколи за започване и завършване на настилки.	9
5. Правилно описва отстраняването на дефекти.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на настилки.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на посочените работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17:**Дейности на техника реставратор, свързани с реставрация и консервация на облицовки.****План-тезис:**

- Материали и разтвори за вътрешни облицовки.
- Технология на изпълнение на облицовка от фаянсови плочки.
- Материали и разтвори за външни облицовки. Технология на изпълнението на външни облицовки.
- Приемане и измерване на облицовки. Актове и протоколи за започване и завършване на облицовките.
- Отстраняване на дефекти при различните видове облицовки.
- Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнението на замазки, настилки и облицовки.

Примерна приложна задача:

По зададено архитектурно разпределение на жилищен етаж с квадратура до 40 м и като се ползват нормативите и дадените цени на материали от предоставения за ползване справочник, да се определи количеството на облицовките от фаянсови плочки съгласно указанията към чертежа.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17: Дейности на техника реставратор, свързани с реставриране и консервиране на облицовки.	Максимален брой точки
1. Познава разтворите и материалите за вътрешни облицовки.	9
2. Правилно описва технологията на изпълнение на облицовка от фаянсови Плочки.	9
3. Познава видовете материали и разтвори за външни облицовки и технологията за изпълнението им.	9
4. Знае как се измерват облицовките, актовете и протоколите за започване и завършване на облицовките.	9
5. Правилно описва отстраняването на дефекти при различните видове облицовки.	9
6. Познава дейностите за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на облицовки.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява количествата на облицовъчните работи.	6
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18:

Дейности на техника реставратор, свързани със завършване реставрацията и консервацията на обекта.

План-тезис:

- Същност и съдържание на екзекутивната документация. Безсрочно съхраняване на екзекутивната документация.
- Приемни изпитания и проби - протоколи.
- Класификация на строежите. Подлежащи и неподлежащи на въвеждане в експлоатация строежи. Приемане на обекти недвижима културна ценност
- Държавна приемателна комисия и издаване на разрешение за ползване. Искане за регистриране на строежа и издаване на удостоверение за ползване. Откази и забрани за ползване.
- Минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти.
- Генерална сметка на обекта.

Примерна приложна задача:

Да се състави генерална сметка на обект: двуетажна жилищна сграда по дадени уедрени цени за видове СМР, части за изграждане сградата и предоставен план за разходите по фази и етапи, като се използва даденият формуляр.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 18:</i> Дейности на техника реставратор, свързани със завършване реставрацията и консервацията на обекта.	Максимален брой точки
1. Познава същността и съдържанието на екзекутивната документация и безсрочно съхраняване на екзекутивната документация.	9
2. Правилно описва приемни изпитания и проби - протоколи.	9
3. Познава класификацията на строежите, подлежащи и неподлежащи на въвеждане в експлоатация.	9
4. Познава ролята на държавната приемателна комисия и издаване на разрешение за ползване, както и искане за регистриране на строежа и издаване на удостоверение за ползване.	9
5. Познава минималните гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти.	9
6. Правилно описва генералната сметка на обекта.	9
7. Решава приложната задача - правилно изчислява генералната сметка.	6
Общ брой точки	60

Критериите за оценяване се изписват след всяка изпитна тема.

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в изработване на проект по една от изброените части:

- Строителни конструкции;
- Организация на реставрационните дейности.

Съдържанието на проекта трябва да отговаря на съдържанието на учебните програми. Проектът се разработва въз основа на индивидуално изпитно задание, което ученикът изтегля при започването на изпита.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Предварително изготвените задания са по равен брой от строителни конструкции, организация на реставрационните дейности.

Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

2.1. За част *Строителни конструкции*:

№	Части на проекта	Критерии за оценяване	Брой точки
1.	Кофражен план на стоманобетонова плоча.	Правилно начертан чертеж. Правилно котиран и надписан чертеж.	7 3
2.	Армировъчен план на стоманобетонова плоча.	Правилно начертан чертеж. Правилно котиран и надписан чертеж.	7 3
3.	Армировъчен план на проста греда.	Правилно начертан чертеж. Правилно котиран и надписан чертеж.	7 3
4.	Армировка на колона	Правилно начертан чертеж. Правилно котиран и надписан чертеж.	7 3
5.	План основи с разреза.	Правилно начертан чертеж. Правилно котиран и надписан чертеж.	7 3
6.	Обяснителна записка към проекта.	Правилно съставена обяснителна записка към проекта.	5
7.	Общо оформяне на проекта.	Правилно подреждане на чертежите	5
		Общ брой точки	60

2.2. За част Организация на реставрационните дейности:

№	Части на проекта	Критерии за оценяване	Брой точки
1.	Обяснителна записка и оферта към проекта.	Правилно е съставил обяснителната записка и офертата към проекта.	5
2.	Количествена сметка за реставрация на зидарски, бояджийски, покривни и тенекеджийски работи.	Пълна по съдържание количествена сметка. Правилно определяне на количествата.	7 8
3.	Спецификация на материалите.	Пълна по съдържание количествена сметка. Правилно определяне на количествата.	5 5
4.	Анализни цени 1 бр.	Всички необходими елементи са включени.	5
5.	Стойностна сметка на определените в т. 2 работи	Пълна по съдържание стойностна сметка.	5
6.	Линеен календарен план график с ресурсни диаграми за работната ръка.	Правилно начертан чертеж. Правилно изчислени параметри.	10 5
7.	Общо оформяне на проекта.	Правилно подреждане на чертежите.	5
		Общ брой точки	60

Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията „Техник - реставратор“.

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии: 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

V. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Даракчиев. Строителни материали. Техника.
2. Коев и кол. Сградостроителство I и II част. Техника.
3. Петков. и кол. Технология на строителното производство. Техника.
4. Стакев. Технология на довършителните работи в строителството - I и II част. Техника.
5. Оксанович. Стоманобетон. Техника.
6. Костов, Д. кол. Организация на строителството. Деметра.
7. Костов, Д. и кол. Строителна дейност и контрол. Деметра.

8. Сборник за ресурси и цени в строителството. Деметра.
9. Тодоров. Предприемачество и мениджмънт.
10. Закон за устройство на територията. ДВ, бр. 1 от 2001 г. **последни изменения и допълнения. ДВ, бр. 65 от 2004 г. и всички съпътстващи го наредби.**
11. Наредба № 2 от 22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи. ДВ, бр. 37 от 2004 г.

VI. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Милена Бакърджиева – Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Ангел Попов”, гр. Велико Търново
2. инж. Здравка Русинова – Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Ангел Попов”, гр. Велико Търново
3. арх. Милен Маринов – регионален инспектор на ГД „Инспекторат за опазване на културното наследство“ към Министерство на културата

.....
.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 581030 „Техник – реставратор“

специалността 5810301 „Архитектурна реставрация“

Изпитен билет №.....

Изпитна тема: .....

.....
(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис: .....

Приложна задача:

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция: .....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 581030 „Техник – реставратор“

специалността 5810301 „Архитектурна реставрация“

И н д и в и д у а л н о п р а к т и ч е с к о з а д а н и е №

На ученика/обучавания.....

(трите имена на ученика/обучавания)

от ..... клас/курс,

начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита:.

1. **Да се** .....

(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/КУРСИСТ: .....
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция: .....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

в) Протокол за получени задания по практика

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

по професията 581030 „Техник – реставратор“

специалността 5810301 „Архитектурна реставрация“

ДАТА.....

№	Име, презиме и фамилия	№ на задание	Подпис на ученика
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			

Председател на изпитната комисия: .....
(име и фамилия) (подпис)
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ/ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията 581030 „Техник – реставратор“

специалността 5810301 „Архитектурна реставрация“

ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

№	Име, презиме и фамилия	клас	Окончателна усреднена оценка	
			с думи	с цифри
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

Комисия:

Председател на изпитната комисия:

Членове: 1 ..... 2.

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

д) Карта за оценяване по теория/практика

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ/ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

КАРТА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

по професията 581030 „Техник – реставратор“

специалността 5810301 „Архитектурна реставрация“

клас: ..... курс: .....

№	ИМЕ, ПРЕЗИМЕ, ФАМИЛИЯ	ПОКАЗАТЕЛИ								ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ	ОЦЕНКА	
		с думи		с цифри								
1.	2.	3.								4.	5.	6.
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.				
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												

Оценил: .....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция .....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)